

Forns de calç de les hortes de la Vinya

Casserres

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	La Vinya - Riera de les Febres, a prop de la casa de La Vinya, al nord del terme municipal
Emplaçament	En el camí de l'Ametlla cap Avià
Alçada:	494

Coordenades:

Latitud:	42.04574
Longitud:	1.86377
UTM Est (X):	405967
UTM Nord (Y):	4655479

Classificació

Número de fitxa	08049-259
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Modern Popular
Segle	XVIII
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	En part estan colgats de terra.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08048A00100005
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dv., 27/07/2012 - 02:00

Descripció

En el marge dret del camí de l'Ametlla a Avià per Bellús, paral·lel a la riera de les Febres, en un bosc mixt de pins, alzines i roures de La Vinya i al costat de la riera, hi ha dos forns de calç excavats en la margera, un al costat de l'altre. Són cilíndrics, de secció circular, de 3'5 metres de diàmetre. El del'esquerra, més ben conservat manté la paret en una alçada de 3'6 metres i l'altre 1'7 metres. La vegetació cobreix l'entorn i no permet veure'n cap altra estructura, ni la boca ni la base.

Història

Els forns de calç o olles de calç són construccions tradicionals que es troben arreu de Catalunya. Fets de pedra i fang, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Antigament la calç era un material molt necessari, ja que s'utilitzava en la construcció per a fer les parets (per a unir les pedres), barrejada amb aigua i argila o sorra; també s'utilitzava per a arrebossar les façanes i emblanquinar les cases. També servia a impermeabilitzar les cisternes i els safarejos així com per a desinfectar i també tenia un ús agrícola per a ensulfatar les plantes contra les plagues. El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un forn de forma cilíndrica excavat dins la terra o la roca. Es necessitaven temperatures entre 800°C i 1000°C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per a aconseguir aquest procés es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'uns tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

En aquesta tasca calia escollir el lloc adequat, generalment en el mateix lloc on hi ha la pedra calcària. A Casserres és molt escassa, i per aquest motiu només trobem aquests dos forns i els de La Barraca. També es necessitava llenya i aigua, per això es construïen al costat de torrents o rieres i en zona boscosa.

Normalment al costat d'un camí, per fer-ne el transport més econòmic. El forn s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida: a baix les més grosses i a dalt del curull les més petites. A la part inferior es deixava una finestra o boca per introduir-hi la llenya amb una mena de forca anomenada gavell. Quan començava l'encesa, ja no es podia parar fins que el mestre calcinaire deia que la pedra era ben cuïta. Un forn de la capacitat abans esmentada trigava de vuit a deu dies i quan els entesos deien que ja era al seu punt segellaven la boca del forn i la part superior o curull amb pedres i fang durant quatre o cinc dies més. Passat aquest temps ja era a punt per desenforar i transportar la calç en carros a la seva destinació per al seu ús.

D'aquesta antiga activitat, tan estesa només resta el mut testimoni d'aquells forns que en l'actualitat estan mig enrunats i tapats per la vegetació. La producció de calç va tenir una certa importància fins a mitjans segle XX, com ho demostra l'existència de moltes olles o forns arreu del territori.

Bibliografia

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

